

JUBILEUM

Jubileum Michaely Hendrychové

Zakrátko po vyjití tohoto sešitu *Právnická* oslaví docentka JUDr. Michaela Hendrychová, CSc., životní jubileum tak významné, že to vybízí k bilancování. Redakce *Právnická* se připojuje ke gratulantům nejen s ohledem na jubilantčino takřka dvacetileté působení ve vydavatelském ústavu našeho časopisu, ale hlavně vzhledem k jejímu lidskému i odbornému profilu a vědeckým zásluhám. Paní docentka získala u odborné veřejnosti známost pod svým rodným příjmením, které si i po uzavření manželství s architektem Janem ponechala. Až před několika lety se rozhodla pro změnu; ze zřejmých důvodů však stále publikuje jako *Zuklínová*.

Michaela Zuklínová se narodila v Praze 9. srpna 1949. Po úspěšném ukončení právnických studií na Karlově univerzitě v roce 1972 obhájila následujícího roku rigorosní práci *Problematika vzniku a neplatnosti manželství*, dosáhla titulu doktorky práv a byla přijata na rektorát své *alma mater* jako odborná referentka. Tři roky poté nastoupila do Ústavu státu a práva ČSAV; na univerzitním rektorátu si však ponechala malý vedlejší úvazek, v jehož rámci se až do roku 1993 podílela na přípravě interních předpisů univerzity a na vypracování stanovisek v právních otázkách týkajících se činnosti Univerzity Karlovy. V Ústavu státu a práva působila nejprve jako odborný, posléze vědecký pracovník až do roku 1994. Zastávala různé funkce, mj. vědecké tajemnice ústavu a vedoucí vědeckého oddělení pro právní otázky národního hospodářství. V rámci vědeckovýzkumné činnosti absolvovala jazykově dobře vybavená *Zuklínová* – již v té době ovládala vedle latiny tři světové jazyky – pod vedením školitele *Zdeňka Česky* vědeckou aspiranturu. Ukončila ji 18. května 1982 obhajobou disertační práce *Smlouvy v československém socialistickém občanském právu (význam – podstata – pojem – vznik)*, kterou oponovali *Viktor Knapp*, *Jiří Švestka* a *Jan Soukup*. O obhajobě přinesl náš časopis obsáhlou redakční zprávu (CXXI, 1982, s. 1144 a násl.). Ta mj. ocenila „*vysokou kulturu projevu*“ kandidátky a zaznamenala, že kandidátka „*odmítá v podstatě kategorii „stranosti“ pokud jde o právní úkony*“ a vychází z pojetí, že smlouva je právní úkon složený z jednoduchých projevů vůle kontrahentů. Lze si všimnout, že náš občanský zákoník tuto koncepci přijal; nikde nenormuje o jednostranných nebo vícestranných projevech vůle, ale např. o právních jednáních jedné osoby (§ 125, 1724).

V létě 1994 se *Michaela Zuklínová* rozhodla své pracovní angažmá v Ústavu státu a práva ukončit. Za své působiště si zvolila Právnickou fakultu Univerzity Karlovy, kam nastoupila na katedru občanského práva jako odborná asistentka. V roce 2003 se na univerzitě úspěšně habilitovala na základě spisu *Od manželství k nemanželství*. Jako docentka občanského práva na příslušné katedře pražské právnické fakulty *Michaela Hendrychová* dosud působí.

Mravní integritou, akademickým profilem spojeným s nároky na sebe i na jiné, znalostí, pevností v postojích i úsudcích vystupuje *Michaela Hendrychová* výrazně z českého akademického průměru. Nejednou jí to bylo dáno najevo, na jejím pracovišti nejcitelněji ve čtvrtek 13. září 2012, byť tím vizitku vystavilo především hostilitě projevené při anonymitě hlasování a do jisté míry i samo sobě.

Jubilantka je známa především jako familiaristka. Kvalifikační práce názvem i obsahem naznačují hlavní zaměření jejího profesního zájmu, mezi něž nepatří jen rodinné právo. Patrné je to i ze skutečnosti, že je na svém pracovišti mj. garantem výuky věcných

práv. Ostatně ze statí, jež uveřejnila v *Právnicku*, se např. tři vztahují k vlastnictví bytů. Pro vědecký profil *Michaely Hendrychové* je typický již její první text v našem časopisu. Osobnosti zahajující svoji akademickou dráhu začínají obvykle svoji publikační činnost příspěvky typu recenzí nebo zpráv z konferencí – leč jubilantka vstoupila na stránky *Právnicka* vyzrálou statí *Obsah a předmět občanskoprávních vztahů a úkonů* (CXV, 1976, s. 403 a násl.). *Zuklínová* však v desetiletí 1977–1987 do *Právnicka* i recenzemi celkem hojně přispívala; tyto její texty posuzující práce ruské, polské i české jsou promyšlené, stylisticky kultivované, v hodnocení i kritice uměřené a mohou stále posloužit začínajícím autorům jako inspirace, jak k tomuto žánru přistupovat.

První jubilantčino knižní dílo navazuje na její disertaci. Autorka je nazvala jednoduše *Smlouva* (Praha: Academia, 1984). Kniha to je pozoruhodná, dnešními očima nazíráno zvláště se zřetelem k druhé a třetí hlavě (s. 53–143), pojednávajících o pojmu smlouvy a kontraktaci, jistě by si však zasloužila nové vydání oprostěné od dobově podmíněných úliteb a doplněné o nové poznatky a vývoj posledních desetiletí. Po tomto díle následovala další. Katalog Národní knihovny ČR uvádí u jubilantčina jména jedenáct dalších knižních titulů. Z nich připomeňme alespoň *Kurs občanského práva – instituty rodinného práva* napsané společně se *Sentou Radvanovou* (Praha: C. H. Beck, 1999); o této knize napsal na stránkách našeho časopisu významný familiarista *Jiří F. Haderka*, že „*takto koncipované dílo klidně mohlo vyjít ve Vídni nebo v Paříži*“ a ocenil její „*vyšokou odbornou úroveň*“ (*Právník*, 1999, CXXXVIII, s. 1163 a násl.). Docentka *Hendrychová* se však nepodílela jen na zmíněném tuctu publikací. Nejednou zůstala, pokud jde o vydavatelské záznamy, skryta v onom známém *a kol*. Příkladem může být jubilantčino podíl na *Občanském zákoníku. Velkém akademickém komentáři* (Praha: Linde, 2008), oceněném v roce 2009 na Karlovarských právnických dnech autorskou cenou. Na velkém komentáři občanského zákoníku se jubilantka významně podílela ještě jednou, když po publikaci zák. č. 89/2012 Sb. napsala pro šesti-svazkové vydání nakladatelství Wolters Kluwer přes dvě třetiny druhého svazku.

S tzv. „novým“ občanským zákoníkem je *Michaela Hendrychová* spojena velmi významně, jakkoli se povrchní mediální svět – a pod jeho vlivem i veřejný prostor – soustředily především na druhého z hlavních spoluautorů zákonné osnovy. Oba své představy o vznikající kodifikaci napsali do *Principů a východisek nového kodexu soukromého práva* (Praha: Linde, 2001) recenzovaných v *Právnicku* příznivě *Ivo Telcem* (CXLI, 1982, s. 906 a násl.), byť se i ty v dílčích směrech v průběhu legislativních prací prohlubovaly a vyvíjely. Právním napsal slovně *Karel Čermák*, krom jiného ministr spravedlnosti v letech 2003 a 2004, do *Lidových novin* 18. 5. 2011, že „*jsou rodiči osnovy nového občanského zákoníku pan profesor Karel Eliáš a paní docentka Michaela Zuklínová, kteří deset let pracovali, zatímco nesčetní ministři se věnovali žvanění a odcházení*.“ Jubilantka se na tvorbě návrhu kodifikace podílela od počátku přípravných prací až do schválení zákoníku. Spojována je sice s rodinněprávní částí zákoníku i s úpravou spoluvlastnictví a nájmu, ovlivnila však nejedním podnětem výsledek kodifikační práce v koncepci i v řadě detailů. Přirozeně ne vše, co hlavní autoři vysledek kodifikačního textu prosazovali, bylo nakonec vytištěno v částce 33/2012 *Sbírky zákonů*. Hlavní myšlenková stavba však zůstala.

Po přijetí občanského zákoníku se jubilantka zapojila do osvěty o obsahu a smyslu nové právní úpravy přednáškami i literárními aktivitami, z nichž mezi nejvýznamnější patří účast na tvorbě učebnic. Do *Právnicka* naposledy přispěla obsáhlým zamyšlením nad péčí o dítě (CLIV, 2015, s. 97 a násl.). Redakci časopisu paní docentka také v některých případech nouze laskavě vypomohla recenzními posudky.

Redakce přeje *Michaele Hendrychové* do dalších let vše dobré. *Ad diem nativitatis tuae tibi omnia optima et fausta precamur! Ut tibi expleat omne, quod optas.*